

Brüssel, 15. märts 2024
(OR. en)

7753/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0373(COD)

ENV 299
MI 302
IND 155
CONSOM 108
COMPET 323
MARE 7
PECHE 114
RECH 125
SAN 164
ENT 65
ECOFIN 309
CODEC 804

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Komisjoni dok nr:	14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus plastgraanulite kao ärahoidmise kohta mikroplastireostuse vähendamiseks – Poliitiline mõttevahetus

1. Komisjon esitas 16. oktoobril 2023 määruse ettepaneku plastgraanulite kao ärahoidmise kohta mikroplastireostuse vähendamiseks¹, mis on üks peamisi tahtmatu mikroplastireostuse allikaid.

¹ 14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final.

2. Komisjon esitas 14. veebruaril 2024 keskkonna töörühmale oma seadusandliku ettepaneku ja sellele lisatud mõjuhindangu. Pärast liikmesriikide esialgseid reaktsioone palus eesistujariik delegatsioonidel esitada täiendavaid märkusi, et suunata edasist tööd selle ettepanekuga. Selleks et hõlbustada edasiminekut selle ettepaneku menetlemisel, on kolme teema puhul siiski vaja poliitilisi suuniseid nõukogult.
 3. Elseisval nõukogu 25. märtsi 2024. aasta istungil (keskkond) toimuva arutelu suunamiseks koostas eesistujariik taustdokumendi ja küsimused ministritele, mis on esitatud käesoleva märkuse lisas.
-

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus plastgraanulite kao ärahoidmise kohta mikroplastireostuse vähendamiseks**– Eesistujariigi taustteave ja küsimused ministritele –**

2018. aasta ELi strateegias plasti kohta ringmajanduses tunnistati, et mikroplastiga kaasnevad keskkonnariskid ja võimalikud riskid inimeste tervisele, ning toetati mikroplastireostuse eri allikatega seotud uuenduslikke lahendusi. 2019. aastal tunnistas komisjoni juhtivate teadusnõustajate rühm samuti mikroplastireostusest tulenevaid võimalikke riske ja julgustas võtma ennetusmeetmeid. 2020. aasta ringmajanduse tegevuskavas seati komisjonile kohustus tegelda keskkonnas mikroplasti esinemise probleemiga, piirates mikroplasti tahtlikku lisamist toodetesse ja pöörates tähelepanu mikroplasti tahtmatule keskkonda laskmisele. 2021. aasta nullsaaste tegevuskavas tegi komisjon ettepaneku, et EL peaks 2030. aastaks vähendama mikroplasti (tahtlikku ja tahtmatut) keskkonda laskmist 30% võrra.

25. septembril 2023 võttis komisjon vastu määruse, millega piiratakse mikroplasti tahtlikku lisamist toodetesse¹. 16. oktoobril 2023 esitas komisjon määruse ettepaneku plastgraanulite kao vältimise kohta mikroplastireostuse vähendamiseks. Plastgraanulite kadu on peamine tahtmatu mikroplastireostuse allikas.

Plastgraanulid on kogu plastitootmises kasutatav tööstuslik tooraine. Tööstuslikud plastist toorained esinevad erineval kujul, muu hulgas graanulite, helveste ja pulbritena ning vedelal kujul, ning neid kõiki kokku nimetatakse „tootmiseelseteks plastgraanuliteks“. Ettepanekus kasutatakse üldmõistet „graanulid“. Praegused graanulikäitluse tavad põhjustavad kadu tarneahela kõigis etappides, eelkõige tootmisel, töötlemisel (nii varem kasutamata kui ka ringlussevõetud graanulite puhul), transpordi ja muude logistikatoimingute käigus, ringlussevõtul ning jäätmekäitlustoimingute käigus. Pärast keskkonda sattumist on plastgraanuleid peaaegu võimatu kokku koguda. Lisaks levivad plastgraanulid tuule ja veevooluga kergesti pika vahemaa taha.

¹ C(2023) 6419 (final).

Plastgraanulite kadu avaldab kahjulikku mõju keskkonnale, kliimale, potentsiaalselt inimeste tervisele, ning majandusele (nt kalandusele, põllumajandusele, turismile). Hinnangute kohaselt sattus 2019. aastal ELis keskkonda 52 140–184 290 tonni graanuleid. See on 2100–7300 veokikoormat graanuleid aastas. Plastgraanulite keskkonda sattumine on suuruselt kolmas tahtmatu mikroplastiheite allikas.

Ettepaneku abil loodetakse plastgraanulite kadu vähendada kuni 74% võrra. Loodetakse, et lisaks plastgraanulite kao ja sellest tuleneva kahjuliku mõju vähendamisele aitavad ühised kogu ELi hõlmavad meetmed samuti luua ettevõtjate jaoks kogu ELis võrdsemad tingimused.

Ettepanekuga nähakse ette meetmed, mida ettevõtjad kogu tarneahela ulatuses peavad rakendama, ning aruandlus- ja nõuetele vastavuse tagamise süsteem:

Ettevõtjate rakendatavad meetmed

Plastgraanulite kadu on tingitud vähesest teadlikkusest ja ebaõigest käitlemisest ning seepärast saab seda kiirete meetmetega suurel määral vähendada. Komisjon teeb ettepaneku tagada, et kõik ettevõtjad, kes käitlevad liidus üle viie tonni plastgraanuleid aastas, ning ELi vedajad ja kolmandate riikide vedajad, kes veavad liidus plastgraanuleid, rakendavad vajalikud meetmed järgmises tähtsuse järjekorras: ennetamine, hoidmaks ära graanulite väljapuistumist; väljapuistunud graanulite laialikandumise tõkestamine, et hoida ära nende sattumist keskkonda; ning viimase võimalusena graanulite ärakoristamine pärast väljapuistumise või kao juhtumit. Meetmed on loetletud ettepaneku I ja III lisas. Edumeelsed ettevõtjad on neid meetmeid juba rakendanud. Riiklikel pädevatel asutustel on õigus nõuda täiendavate või teistsuguste meetmete rakendamist.

Aruandlus- ja nõuetele vastavuse tagamise süsteem

Pädevatel asutustel on vastavuse tagamise süsteemis keskne roll, kuna nad peavad riskipõhisele lähenemisviisile tuginedes tegema keskkonnajärelevalvet ja võtma muid kontrollimeetmeid. Lisaks, selleks et aidata riiklikke pädevaid asutusi nõuetele vastavuse kontrollimisel, peavad suuremad ettevõtjad saama kolmanda osapoole välja antud vastavustunnistuse. Väiksemate ettevõtjate koormuse leevendamiseks ei eeldata neilt kolmanda osapoole välja antud vastavustunnistuse saamist, vaid nad peavad esitama vastavusdeklaratsiooni, mis kinnitab nende vastavust nõuetele. Nii vastavustunnistused kui ka vastavusdeklaratsioonid tuleb esitada pädevatele asutustele. Lisaks nähakse plastgraanulite kao hindamiseks ette harmoneeritud metoodika.

Meretransport

Ettepanek ei hõlma plastgraanulite meretranspordi tulemusel tekkivat kadu. Ehkki juhuslikud kaod merel on harvad, on neil äkiline ja oluline negatiivne mõju kohalikele ökosüsteemidele ja mõjutatud kogukondadele, nagu näitasid hiljutised graanulitega seotud vahejuhtumid Hispaania ja Prantsusmaa rannikul. Rahvusvahelises Mereorganisatsioonis (IMO) arutatakse praegu plastgraanulite meretranspordiga seotud riski vähendamiseks ning hindab nii vabatahtlike kui ka kohustuslike meetmete abil, mis käsitlevad kolme aspekti: transporti puudutav teave, kvaliteetne pakendamine ja ohutu lastimine. Siiski eeldatakse, et IMOs toimuvad arutelud ei vii lähiajal kohustuslike meetmete kehtestamiseni.

Küsimused ministritele

1. *Kas Teie arvates on kavandatud meetmed piisavad, võttes arvesse eesmäärke, mida ettepaneku kaudu püüetakse saavutada?*
2. *Millise hinnangu annate ettepanekule seoses erinevatele avaliku ja erasektori osalistele pandavate kohustustega, sh vastavuskontrolli tegemisel?*
3. *Kas kavandatav määrus peaks hõlmama ka meretransporti käsitlevaid meetmeid, võttes arvesse IMOs toimuvaid arutelusid?*